

Het M-decreet:

Hoe is het tot stand gekomen en waarom werd het ingevoerd?

Op **12 maart 2014** werd het decreet betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, kortweg M-decreet, goedgekeurd door het Vlaamse Parlement. Om tot dit decreet te komen, werd een lange weg afgelegd.

In **1994** werd een eerste stap richting inclusief onderwijs gezet bij de ondertekening van het Salamanca-verdrag. Het was voor vele landen de start om een grote onderwijshervorming in gang te zetten door het ontwikkelen van inclusief onderwijs enerzijds en het afbouwen van segregerende systemen zoals buitengewoon of speciaal onderwijs anderzijds.

Pas in **2002** werd door toenmalig minister van Onderwijs Marleen Vanderpoorten een discussienota voorgelegd aan het Vlaams Parlement. Deze nota had de naam "Maatwerk in samenspraak" en had de bedoeling een begin te zijn voor meer inclusie in het onderwijs.

In **2006** tekent Vlaanderen het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en engageert zich hiermee om kinderen met een beperking meer kansen te bieden binnen het gewone onderwijs.

Minister van Onderwijs Frank Vandenbroucke stelde in **2007** zijn conceptnota "Leerzorg" voor. Hierin werd het gewoon en buitengewoon onderwijs onder de loep genomen in teken van kinderen met een beperking.

In **2009** ratificeert Vlaanderen het VN-verdrag en moet dit uitmonden in een Vlaams decreet. Het eerste voorstel van decreet krijgt de naam DAM-decreet: Dringende en Aangepaste Maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Dit decreet evolueert naar het BNM-decreet: Belangrijke en Noodzakelijke Maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Om uiteindelijk te eindigen met het M-decreet: Maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.

Wat houdt het M-decreet in?

Dit decreet verplicht de scholen meer aandacht te besteden aan hun zorgbeleid en oog te hebben voor de specifieke onderwijsbehoeften van haar leerlingen. De opmaak en uitvoering van het zorgbeleidsplan zal dus niet meer afhankelijk zijn van de bereidwilligheid van scholen of inspanningen van de ouders. Het moet een vaste waarde zijn en geïntegreerd worden in het takenpakket van elke leerkracht die iedere leerling tijdelijk of permanent, de zorg biedt die nodig is.

Het decreet zet de poort open naar een meer inclusief onderwijs, het doel is meer leerlingen in het reguliere onderwijs te houden en minder leerlingen te laten doorstromen naar het buitengewoon onderwijs en anderzijds meer leerlingen uit het buitengewoon onderwijs te verwelkomen in het reguliere onderwijs.

De waarborgregeling garandeert het behoud van de huidige ondersteuningsmiddelen. Er kan een verschuiving van vrijgekomen middelen plaatsvinden van het buitengewoon naar het gewoon onderwijs maar er zullen geen middelen verdwijnen. Ook [GON](#) en [ION](#) zullen hier een blijvende rol in spelen.

Vanaf september 2015 gaat het decreet van kracht en zullen de eerste veranderingen doorgevoerd worden. Veel ouders maken zich zorgen over de impact van het decreet op de onderwijspraktijk maar er is geen reden tot bezorgdheid. Aangezien buitengewoon onderwijs zeker blijft bestaan en niet alle leerlingen voor het gewone onderwijs zullen kunnen of willen kiezen, zal de impact in de praktijk niet voor iedereen even voelbaar worden.

Wat zal er veranderen?

De zorg voor leerlingen zal in opeenvolgende fasen verlopen, het zorgcontinuüm.

Scholen worden verondersteld in de eerste plaats een brede preventieve basiszorg aan te bieden zodat ze tegemoet kunnen komen aan een zo breed mogelijk scala aan zorgbehoeften bij leerlingen. Er moet dus meer op maat en op behoefte van de leerling gewerkt worden. Dit betekent dat leerkrachten in hun dagelijkse lespraktijk alert moeten zijn op de verschillende noden van de kinderen en trachten hier op een zo efficiënt mogelijke manier op in te spelen. Een goed klasmanagement zal hier – nog meer dan vroeger – een bepalende rol in spelen.

Wanneer er nood is aan verhoogde zorg, voorziet de school deze zorg onder de vorm van remediërende, differentiërende, compenserende en dispenserende maatregelen, ook gekend als Sticordimaatregelen. Om in aanmerking te kunnen komen voor deze verhoogde zorg, hoeft een leerling – in tegenstelling tot vroeger – niet in het bezit te zijn van één of ander attest.

Wanneer de leerling nood heeft aan een uitbreiding van zorg, wordt het CLB geraadpleegd. Zij starten het proces van de handelingsgerichte diagnostiek. In overleg met ouders en school wordt bepaald welke bijkomende zorg er nog nodig is voor de leerling en hoe daaraan tegemoet zal gekomen worden door ouders en/of school.

De nood aan uitgebreide zorg kan dus geen automatische doorverwijzing naar het buitengewoon onderwijs meer inhouden. Het gewone onderwijs wordt in staat geacht om deze leerlingen te begeleiden in het gemeenschappelijk curriculum en met hen alle fasen van het zorgcontinuüm te doorlopen. De bedoeling is dat er minder leerlingen onnodig doorverwezen worden naar het buitengewoon onderwijs en leerlingen uit het buitengewoon onderwijs de kans te geven om deel te nemen aan het gewone onderwijs. Dit alles wel binnen redelijke aanpassingen en met het oog op het volgen van het gemeenschappelijk curriculum.

In het buitengewoon onderwijs zullen de types 1 en 8 vallen onder het type basisaanbod. Leerlingen in dit type zullen om de twee jaar geëvalueerd worden om te bekijken of zij, met extra ondersteuning, het gewone onderwijs kunnen volgen.

Deze leerlingen krijgen hun hulp in het gewone onderwijs 'mee' vanuit het buitengewoon onderwijs, dat de nodige expertise heeft.

Bijkomend wordt een type 9 opgericht in het buitengewoon onderwijs, waar leerlingen met ASS terecht kunnen. Deze leerlingen werden tot nu toe ondergebracht in verschillende types.

Een leerling met een beperking krijgt, dankzij het decreet, [inschrijvingsrecht](#) in het gewone onderwijs. Of deze leerling ook daadwerkelijk op de school kan starten, hangt af van de aanpassingen die gemaakt moeten worden en of deze als redelijk worden beoordeeld. Wat er verstaan wordt onder [redelijke aanpassingen](#) kan verschillen van school tot school. Wanneer een school van oordeel is dat de aanpassingen die nodig zijn buiten de mogelijkheden van de school vallen, moet zij een grondige motivatie kunnen voorleggen aan de ouders en verklaren waarom ze de aanpassing als onredelijk beschouwt.

[Heeft u nog vragen?](#)

Contactpersoon: kathleen.krekels@vlaamsparlement.be

De vragen zullen persoonlijk beantwoord worden.

De vraag en het antwoord worden op deze website geplaatst als onderdeel van dit dossier.

Enkele vragen en antwoorden kan u reeds terugvinden op de website van onderwijs Vlaanderen:

<http://www.ond.vlaanderen.be/specifieke-onderwijsbehoeften/M-decreet/veelgestelde-vragen-leraren-scholen.htm>

Bronvermelding:

www.ond.vlaanderen.be

www.prodiagnostiek.be

www.onderwijskiezer.be

www.g-o.be

<https://nl.wikipedia.org>

GON

In het geïntegreerd onderwijs (GON) volgen leerlingen met een beperking de lessen in een school voor gewoon onderwijs. Dat gebeurt met behulp van GON-begeleiding vanuit een school voor buitengewoon onderwijs.

Hoe wordt het opgestart?

De ouders, de leerling, de school voor gewoon onderwijs, de begeleidende school voor buitengewoon onderwijs en de CLB's maken samen afspraken over de begeleiding. Die afspraken komen in een gemotiveerd verslag. Daar staat in welke ondersteuning je kind nodig heeft en hoe de samenwerking tussen alle partijen zal verlopen.

De begeleiding kan verschillende vormen aannemen:

- Een aantal uren hulp voor het kind zelf
- Ondersteuning aan de ouders
- Teamondersteuning voor leerkrachten
- Specifiek materiaal aanmaken
- ...

Voor wie?

Kinderen die geïntegreerd onderwijs willen volgen, moeten voldoen aan de toelatings- en overgangsvoorwaarden van het gewoon onderwijs. Zij moeten beschikken over een gemotiveerd verslag.

Met een gemotiveerd verslag volgt je kind het gewone leerprogramma.

Ook met een verslag voor toegang tot het buitengewoon onderwijs kan je kind GON-begeleiding krijgen.

Met een verslag volgt je kind een individueel aangepast programma.

Leerlingen met een attest type basisaanbod moeten minstens 9 voorafgaande maanden voltijds buitengewoon onderwijs gevolgd hebben in hun type vooraleer zij GON-begeleiding kunnen krijgen.

Leerlingen van de andere types kunnen meteen starten in het gewoon onderwijs en daar GON-begeleiding krijgen.

[--> TERUG NAAR BOVEN](#)

ION

Wat?

Inclusief onderwijs laat kinderen met speciale noden les volgen in het gewone onderwijs. Daar volgen ze een aangepast traject (eindtermen hoeven niet te worden bereikt) en krijgen ze extra begeleiding. Er gaat, naast het leren en participeren in de klas, ook veel aandacht naar sociale integratie. Zo kan de leerling zich aanvaard voelen en groeien de andere leerlingen op met het besef dat alle mensen verschillend zijn en dat dat ok is. De nadruk ligt dus op het aanvaarden van verscheidenheid.

Inclusief onderwijs betekent dat het kind kan opgroeien in een gewone omgeving, vriendjes maken in zijn buurt, met broers of zussen op school zitten, enz. In plaats van meer competitie tussen leerlingen kunnen deze klassen evolueren naar een respectvolle sociale omgang, hulpvaardigheid en verdraagzaamheid. Veel hangt natuurlijk af van de houding van de leerkracht en de directie.

Voor wie?

In principe kan inclusief onderwijs toegepast worden op elke leerling met speciale onderwijsnoden wanneer men akkoord gaat dat de eindtermen niet moeten behaald worden. In de Vlaamse onderwijspraktijk gaat inclusief onderwijs vooral over kinderen met een verstandelijke beperking die een attest voor het type 2 onderwijs kregen.

Ondersteuning?

Om inclusief onderwijs mogelijk te maken, is extra ondersteuning nodig voor de school, de klasleerkracht en de leerling. Daarvoor doen inclusieprojecten beroep op de ouders, het buitengewoon onderwijs, persoonlijke assistenten ([PAB-budget](#)), studenten, therapeuten en vrijwilligers. We zien in veel inclusiesituaties dat ouders een belangrijke bron van informatie zijn naar aanpak van het kind toe, met hen moeten er ook afspraken gemaakt worden mbt hun verwachtingen tav de school.

Vanuit het buitengewoon onderwijs kan voor elk kind met een type 2 attest dat naar de reguliere school gaat 5,5u ondersteuning per week verkregen worden door een leerkracht van een type 2 school in de buurt. Daarvoor moet er een samenwerkingsovereenkomst worden opgesteld en moet er een aanvraag gedaan worden bij het ministerie van onderwijs.

Een CLB medewerker moet dit proces ondersteunen. Kinderen met een hoge zorgvraag hebben soms een persoonlijk assistentebudget dat beheerd wordt door de ouders. De persoonlijk assistent kan instaan voor verzorgende taken op

school, vervoer en fysieke ondersteuning in de klas. Daarnaast kunnen ook therapeuten ingeschakeld worden voor ondersteuning in of na de schooltijd. (vb. een kinesiste die komt tijdens de turnles of een logopediste tijdens het vertelmoment, etc.)

Tenslotte zijn er ook in heel wat scholen die beroep doen op nog wat extra uurtjes ondersteuning in de klas door een student. Die studenten kunnen aangevraagd worden bij verschillende hogescholen en universiteiten.

Praktisch

De klasleerkracht wordt gedurende een aantal uur ondersteund door de ION-leerkracht (de leerkracht die vanuit het buitengewoon onderwijs komt). Deze kan haar kennis en ervaring gebruiken om de klasleerkracht bij te staan in de aanpak van het kind, de integratie, de problemen die opduiken enz. In de praktijk gebeurt dit vaak door actief met het kind bezig te zijn in de klas. Slechts uitzonderlijk zal een ION-leerkracht met de leerling uit de klas gaan (inclusie in het klasgebeuren is cruciaal).

De klasleerkracht probeert maximaal de leerling bij het klasgebeuren te betrekken. Het is dan ook belangrijk dat de klasleerkracht een beeld heeft van wat het kind kan en niet kan. Bij het maken van oefeningen is differentiatie iets eenvoudiger, omdat voor de inclusieleerling naar andere oefeningen gezocht kan worden (minder oefeningen, materiaal van vorige jaren, gebruik van hulpmiddelen toelaten enz). Ook hier speelt de ION-leerkracht een belangrijke rol, omdat ze materiaal kan aanbrengen op het niveau van de inclusieleerling.

In een goed draaiend project gebeurt het ook dat de ION-leerkracht zich met de klas bezighoudt, terwijl de klasleerkracht zich op de zwakkere leerlingen en de inclusieleerling richt. Dit is verrijkend voor de klasleerkracht maar ook vaak voor de klas zelf.

Op regelmatige basis komen de verschillende betrokkenen bij elkaar voor een teamvergadering.

[--> TERUG NAAR BOVEN](#)

Meer informatie?

[vzw 'ouders voor inclusie'](#)

[GRIP\(Gelijke Rechten voor Iedere Persoon\).](#)

REMEDIËRENDE MAATREGELEN

Remediërende maatregelen houden in dat we de aangeboden leerstof op een aangepaste manier aanbieden zodat de leerling er alsnog in kan slagen de leerstof in zich op te nemen en eventuele leerachterstand kan ophalen. Leerlingen krijgen meer uitgebreide of intensievere instructies of maken zich strategieën eigen om bepaalde handelingen in de toekomst zelfstandig te kunnen uitvoeren.

Afhankelijk van de leerstoornis zullen andere remediërende maatregelen nodig [zijn](#).

Voorbeelden van remediërende maatregelen bij verschillende leerstoornissen zijn te vinden via www.prodiagnostiek.be

[--> terug naar boven](#)

DIFFERENTIËRENDE MAATREGELEN

Differentiatie in het onderwijs is de manier waarop een leerkracht omgaat met de verschillen tussen leerlingen in de klas. De twee belangrijkste manieren van differentiatie zijn convergente en divergente differentiatie.

Convergente differentiatie

Bij convergente differentiatie wordt er een minimumdoel voor de groep als geheel gesteld. Alle kinderen doen mee aan de groepsinstructie en krijgen de uitleg van de leerkracht met interactie van medeleerlingen. Na de groepsinstructie gaat een deel van de leerlingen de leerstof zelfstandig verwerken waardoor de leerkracht de tijd heeft om de risicoleerlingen extra instructie te geven. Dit wordt ook wel begeleidende inoefening of verlengde instructie genoemd. De instructietijd wordt voor deze leerlingen dus vergroot.

Voor kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong is er de verdiepingsstof die aansluit op het leerdoel van de les.

Deze vorm van differentiatie stelt hoge verwachtingen aan de zogenaamde risicoleerlingen waardoor deze niet bij voorbaat opgegeven worden of een eigen leerlijn moeten gaan volgen. Deze vorm verdeelt de klas in twee of drie niveaus: een minimumniveau en een hoger niveau. Het geven van instructie en het vergroten van de leertijd verhogen de leerprestaties van de leerlingen. Binnen

het model van convergente differentiatie kan ook gebruik gemaakt worden van preteaching.

Deze vorm van differentiatie stelt de leerkracht centraal: deze legt uit en doet voor, oefent samen in en laat de kinderen zelfstandig oefenen.

Divergente differentiatie

Bij divergente differentiatie wordt er zo veel mogelijk aangesloten op de individuele leerbehoeftes en –niveaus van de leerlingen in de groep. De leerkracht fungeert hierbij als begeleider van het leerproces van de leerlingen. Ondanks dat de effectiviteit van deze aanpak niet door onderzoek wordt bevestigd en zelfs wordt tegengesproken, wordt deze aanpak op vele scholen gebruikt. Er zijn vele verschillende niveaugroepen in de klas of er is zelfs sprake van individueel onderwijs. De instructietijd per kind is hierdoor drastische lager.

Bij divergent differentiëren worden de verschillen tussen kinderen steeds groter waardoor er nog meer gedifferentieerd moet worden. Ook kan het Matteüseffect hier optreden: leerlingen die goed kunnen leren, worden nog beter omdat zij in niveaugroepen met andere goede leerlingen zitten waaraan ze zich kunnen optrekken. De risicoleerlingen kunnen dit niet en hun achterstand wordt daardoor relatief groter. Tevens zien zij meer ongemotiveerd gedrag van elkaar. Voor de gemiddelden leerling leidt het werken in niveaugroepen eveneens niet tot betere leerresultaten. Enkel de hoogbegaafde leerlingen haalt profijt uit dit type van differentiatie: zij profiteren van de andere sterke leerlingen en worden niet opgehouden door de gemiddelde en zwakke leerlingen.

[--> terug naar boven](#)

COMPENSERENDE MAATREGELEN

Compenseren maatregelen zijn maatregelen waarbij we de leerling hulpmiddelen laten gebruiken op de negatieve gevolgen van leerproblemen te verminderen. Leerkracht en leerling gaan samen op zoek naar de belemmerende factoren en naar manieren om ze te beperken.

Afhankelijk van de leerstoornis zullen andere compenserende maatregelen nodig zijn.

Voorbeelden van compenserende maatregelen bij verschillende leerstoornissen zijn te vinden via www.prodiagnostiek.be

[--> terug naar boven](#)

DISPENSERENDE MAATREGELEN

Dispenseren betekent dat een leerling vrijgesteld wordt van onderdelen van het leerplan. Er worden wel gelijkwaardige doelstellingen opgesteld zodat het behalen van de vakoverschrijdende eindtermen niet in het gedrang komt.

Voorbeelden van dispenserende maatregelen bij verschillende leerstoornissen zijn te vinden via www.prodiagnostiek.be

[--> TERUG NAAR BOVEN](#)

HANDELINGSGERICHT WERKEN

Handelingsgericht werken (HGW) & handelingsgerichte diagnostiek (HGD)

Handelingsgericht werken (HGW) is een systematische werkwijze om (onderwijs)(leer)problemen aan te pakken. Als CLB analyseren we het probleem en proberen we het te verklaren. We willen een advies geven dat gericht is op een oplossing. HGW kent vijf fasen en zes uitgangspunten:

Fasen

De handelingsgerichte diagnostiek (HGD) verloopt systematisch volgens vijf fasen: intake, strategie, onderzoek, indicering en advisering. Niet voor ieder aangemeld kind zijn alle fasen van toepassing. HGD is een cyclisch proces, soms moet een bepaalde fase opnieuw doorlopen worden.

Uitgangspunten

1. Onderwijsbehoeften van leerlingen en ondersteuningsbehoeften van leerkrachten en ouders staan centraal.

Onderwijsbehoeften geven aan wat een leerling nodig heeft om een bepaald doel te bereiken. Welke benadering, aanpak en instructie heeft hij/zij nodig? We willen het onderwijsaanbod afstemmen op de onderwijsbehoeften van een

leerling. Factoren die een probleem in stand houden nemen we weg. Positieve aspecten versterken we. We gaan op zoek naar een aanpak die werkt.

Daarnaast kijken we ook naar de onderwijsbehoeften van de leerkracht of de ouders: wat zijn hun vragen en waaraan hebben zij behoefte: informatie, advies, begeleiding,...?

2. De werkwijze is systematisch en transparant

We hanteren een transparante stap-voor-stap-werkwijze. We verzamelen gegevens met behulp van toetsen, vragenlijsten, observaties en gesprekken.

3. HGD is gericht op advisering

Via ons diagnostisch onderzoek willen we komen tot een advies. Dit stemmen we af op de cliënt. We gaan na of ons advies aangepast is aan dit kind, deze ouders of deze school?

4. HGD hanteert een transactioneel referentiekader

Zowel in opvoedingssituaties als in onderwijsleersituaties zijn er transactionele interacties. Kinderen ontlokken reacties aan hun omgeving, beïnvloeden deze en ondergaan ook invloeden van hun omgeving. Ook de verschillende omgevingen (o.a. school, gezin) beïnvloeden elkaar. Vragen die we ons daarbij stellen zijn: waarom heeft dit kind uit dit gezin, in deze school, met deze leraar of met deze medeleerlingen problemen? Hoe kunnen we deze het beste oplossen? Naast kindgebonden factoren bekijken we dus ook de onderwijsleer- en opvoedingssituatie. Afstemming tussen de pedagogisch-didactische behoeften van een leerling en het onderwijsaanbod is uitermate belangrijk.

5. HGD beschouwt samenwerken met school, ouders en kind cruciaal

Een sterke samenwerking met de school, de ouders en het kind is cruciaal. We houden rekening met de normen en de waarden van de betrokkenen. Leerkrachten zien we als mede-onderzoekers, als onderwijsprofessionals. Ouders zien we als ervaringsdeskundigen. Ook de kijk van het kind zelf op het probleem en het advies is belangrijk.

6. HGD besteedt aandacht aan positieve kenmerken

Bij een kind in een onderwijsleersituatie, in een opvoedingssituatie of in de sociale omgeving zijn er positieve kenmerken en protectieve factoren: deze beschermen een kind tegen de negatieve invloed van risicofactoren. Aandacht voor het positieve kan de sfeer in gesprekken ten goede komen en zegt iets over

de ernst van de problemen. Het zegt soms hoe waarschijnlijk een bepaalde hypothese is. Soms is het eerder haalbaar om beschermende factoren te versterken dan om de risicofactoren te verminderen.

Werken volgens de principes van handelingsgerichte diagnostiek vergt tijd en inspanning. Komen tot een oplossingsgericht advies of een aanvaarde beslissing verloopt niet altijd even vlot. Dit kan voor ergernis en frustratie zorgen bij al wie bij een bepaald kind of situatie betrokken is. Begrip en medewerking van alle partijen is dan ook cruciaal.

[--> terug naar boven](#)

INSCHRIJVINGSRECHT / REDELIJKE AANPASSINGEN

Vanaf het schooljaar 2015-2016 voert de overheid nieuwe maatregelen in om meer kinderen met een beperking een plaats in het gewoon onderwijs te bieden.

Kinderen met een beperking die dankzij **redelijke aanpassingen** het gewoon onderwijs kunnen volgen, hebben het recht om zich in te schrijven in een gewone school.

Voorbeelden van redelijke aanpassingen zijn:

- Compenseren: middelen toelaten die het leren gemakkelijker maken, zoals een laptop met leessoftware of een spellingcorrector voor een leerling met dyslexie
- Remediëren: individuele leerhulp aanbieden
- Differentiëren: variatie aanbrengen in de leerstof en de aanpak, om beter te kunnen inspelen op de noden van individuele leerlingen
- Dispenseren: een leerling van onderdelen van het leerprogramma vrijstellen en vervangen door gelijkwaardige doelen en activiteiten

De school voorziet in die aanpassingen. Dat behoort tot haar zorgbeleid.

Wanneer meer uitgebreide zorg nodig blijkt, bepaalt het CLB wélke, samen met de school en de ouders .

Leerlingen voor wie de aanpassingen om de gewone leerdoelen te halen, onredelijk zijn, hebben een individueel aangepast leerprogramma nodig. Dan zijn er 2 mogelijkheden:

- Inschrijven in een school voor buitengewoon onderwijs

- Inschrijven in een school voor gewoon onderwijs: in dat geval moet de school met het CLB, de klassenraad en de ouders overleggen of een individueel aangepast curriculum mogelijk is. Dat gebeurt meestal met begeleiding vanuit het buitengewoon onderwijs in het kader van [geïntegreerd onderwijs](#) (GON) of van [inclusief onderwijs](#) (ION). Vindt de school voor gewoon onderwijs de aanpassingen die daarvoor nodig zijn, niet redelijk, dan kan ze de inschrijving weigeren.

[--> terug naar boven](#)